

РЕШЕНИЕ

№ 34184

гр. София, 20.10.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 47 състав, в
публично заседание на 07.10.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Катя Аспарухова

при участието на секретаря Евелина Пеева и при участието на прокурора Пламен Райнов, като разгледа дело номер **13005** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл.284 от ЗИНЗС вр. с чл.3, ал.2 от ЗИНЗС вр.с чл.203 и сл. от АПК.

Образувано е по искова молба на Е. Д. М. ЕГН [ЕГН] срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ при МП, с която молба се иска осъждането ѝ за сумата от 20 000лв., представляващи неимуществени вреди за нарушение на чл.3,ал.2 от ЗИНЗС за периода от 23.12.2022г. до 23.12.2023г. /едногодишен срок/, когато е бил в затвора в [населено място] и които вреди са следствие от противоправното бездействие на ответника, изразяващо се в лошите условия в затворническата килия и по специално наличието на дървеници. Претендира се и лихва.

В обстоятелствената част на искова молба се сочи, че за периода ищецът денонощно е бил хапан от дървеници, поради което са се образували обриви вкл. от ухапванията не е можел да спи. Съответно е изпитвал силни страдания, отвращение, унижение и нечовешки болки. Твърди, че ответникът е разрушил човешкото му достойнство. Позовава се на чл.47 от ХОХЕС и чл.13 от ЕКЗПЧ. С оглед изложеното се моли да се уважи исковата претенция в цялост.

В съдебното производство ищецът лично и заедно с адв.Я. – поддържат изцяло иска и молят да се уважи в цялост. Адв.Я. депозира и писмени бележки. В последните се прави твърдение, че макар в медицинската документация да няма данни за ухапвания и обриви, то има данни за хипертонични кризи, а същите били предизвикани от ухапванията.

Ответникът изразява в писмен отговор на л.33 становище за неоснователност на исковата претенция. Визира се, че няма нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС, защото това означава лицето да е поставено в неблагоприятни условия при изтърпяване на наказанието, които уронват неговото

достойнство. Описаните усещания от ищеца са естествени за условията при лишаване от свобода. Акцентираща се на това, че ищецът не е доказал конкретни страдания. Не е посочено и от какво са същите- следствие от акт, действие или бездействие.

Позиция за неоснователност на иска на ответника – се поддържа в с.з. от процесуалния му представител - юр.Н.. Видно от изявлението й по същество -чистотата съгласно правилника за приложението на ЗИНЗС е задължение на лишените от свобода. Конкретно от показанията на свидетеля се установява, че в помещението са държани много вещи и книжа, което е довело до недобрата хигиена, поради което изцяло във вина на ищеца са претърпените вреди. Претендира юр.възнаграждение. Прави възражение по отношение на адвокатското възнаграждение, ако е прекомерно.

Представителят на СГП изразява становище за основателност на претенцията, но по отношение на размера предоставя на съда.

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД С. ГРАД КАТО СЪОБРАЗИ СТАНОВИЩАТА ПО ДЕЛОТО И ОБСТОЯТЕЛСТВАТА, НАМИРА ЗА УСТАНОВЕНО СЛЕДНОТО:

По отношение на фактите:

Видно от докладна записка от 07.02.2025г. на инспектор А. Ч. до Началника на Затвора в С. л.10 гръб -за исковия период ищецът е бил настанен в спално помещение №16 като в същото е бил и А. Н. Д..

Видно от медицинска справка от медицинския център /МЦ/ към Затвора, изготвена от д-р М.Т. от 07.02.2025г. на л.11 – здравословните проблеми на лицето са свързани с артериална хипертония, за което е бил консултиран, има проведена терапия и медикаментозно лечение.

В съдебно заседание на 07.10.2025г. /протокол на л.109/ са били изпратени извадки от посещенията в МЦ за периода на М. и предписаните му медикаменти- л.56 общо 50бр. страници. На ищеца е предложено назначаването на СЕ във връзка с предмета на делото, но същият е отказал, като е визирал, че лекарствата, които са му изписвани - са свързани с хипертонията му, не и с алергии от нахапвания.

На л.11 гръб и сл. са представени протоколи за дезинфекция от дружеството „Фаворит“ за направена обработка в спалните помещения. Такава има на 20.12.2022г. за хлебарки, дървеници и бълхи във всички помещения. Този протокол ще се приеме като относим въпреки, че е три дни преди началото на исковия период, което ще доведе до извода, че е подготвено помещението и почистено срещу подобни вредители. Последващият протокол е от 20.03.2023г. за направена обработка. Също на л.14 гръб от 10.05.2023г.. За протоколи от 14,15 и 16.11.2023г. като посочено, че е по сигнал от С РЗИ. Протокол от 18.12.2023г.също.

Протоколът от 10.01.2025г. на л.13 е неотносим, предвид датата, на л.14. протокол от м.02.2025г. също е ирелевантен.

Представена е на л.15 от м.08.2023г. докладна записка до Началника на затвора от мл.инспектор С., че в затвора има много ухапвания от зачестила популация на дървеници и хлебарки, поради е извършена дезинсекция на спалните помещения на 29.08 и на 30.08.2023г. на 1,2,3,5,6,7,8,9,11,12 и 13 групи.

Показания по делото е дал свидетелят Й. И.. Видно от същите – има много дървеници в затвора. Всичко е нахапано, има пъпки, всичко е в кръв. Така е не само при ищеца, но и при останалите. Има дървеници и в пукнатините на стените. Сочи, че не може да се спи нормално от тях, както и не може да се функционира нормално след тези ухапвания. След ухапванията жалбоподателят е подут, инфектиран, в кръв. Килиите през деня са отключени и свидетелят за това знае. Споделя, че са пръскали с някакъв препарат „А.“, но нищо не е станало. Знае, че ищеца се чувства нервно и гадно, не е на себе си от ухапванията. Казва, че е посещавал и медицинския център. През нощта

му е казвал, че не може да спи, защото го хапят. Споделя, че никой не взема мерки за това нещо да престане и като резултат затворът е пълен с дървеници, има епидемия от дървеници. Твърди, че дървениците си живеят в дрехите и като излизат на каре и си тупат дрехите, падат дървеници. Лично е помагал на ищеца в борбата му с чистенето на дървеници ежедневно. Пояснява, че в стаята на М. има нормален багаж. Документите му са в кашони, в чували, в чанти.

СЪДЪТ НАМИРА по отношение на правото:

Исковата претенция е допустима като предявена по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС вр. с чл.3, ал.2 от ЗИНЗС и съгласно разпоредбата фактическият състав на същата обхваща това, държавата да отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. Съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. Според ал. 2 на същата разпоредба, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Следователно тълкуването на цитираните разпоредби налага извода, че е установено задължение за затворническата администрация за осигуряване на благоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ и мярката „задържане под стража“.

В контекста на изложеното, за да да бъде основателен искът по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да са налице кумулативно три предпоставки: действие или бездействие на орган по изпълнение на наказанията в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, причинени вреди в резултат на извършените действия или бездействия и причинно-следствена връзка между настъпилите имуществени или неимуществени вреди и действията или бездействията на съответната администрация.

Трябва да се съобрази, че разпоредбите на чл. 3, от ЗИНЗС и на чл.20, ал. 3 от ППЗИНЗС, са законови гаранции за съществуването на нормална битова среда в местата за лишаване от свобода и задържане под стража. Идентично е и съдържанието на разпоредбата на чл. 3 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи /ЕКЗПЧОС/, която Конвенция е ратифицирана от България през 1992 г. и съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България е част от вътрешното право на страната и има предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които ѝ противоречат. Според нормата от Конвенцията, никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унизително отнасяне или наказание.

СЪДЪТ от изложените по горе факти, намира, че по отношение на ищеца е установено нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, поради наличие на дървеници, въпреки извършваните пръскания за вредители. Представените протоколи за дезинсекция не оборват този извод, а установяват именно наличието на хлебарки, в противен случай дезинсекцията не би била необходима. Следва да се има предвид, че в едната от докладните именно е посочено, че има епидемия от дървеници, както и част от третирането е извършено по предложение на РЗИ. Представените протоколи обаче са за недостатъчно обработка. Видно е, че за периода на около 2-3 месеца или по сигнал е правено третиране, което съдът намира за недостатъчно, след като проблемът е налице.

Следва да се подчертае, че с нормата на чл.284, ал.5 от ЗИНЗС е въвела оборима презумпция за настъпили вреди и тя не подлежи на главно доказване от ищеца, а на оборване от ответника по пътя на обратното доказване, което следва да бъде пълно. Тази оборима презумпция се проектира

и върху третия елемент на фактическия състав на деликтната отговорност-причинна връзка между нарушението на чл.3 от ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат. /така и в решение №9809 от 25.06.2024г. по адм.дело №9045/23, XV състав АССГ/. Следователно ответникът не е оборил презумцията, че има вреди следствие на нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС, както и причинната връзка за бездействията от негова страна -неизчерпателно предвидени в чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, които представляват нарушение на забраната за жестоко, нечовешко или унизително отношение, респ. уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Тези бездействия представляват третиране, способно да породи у ищеца емоционално и морално страдание, стрес и силно безпокойство за здравето му. Това се установява безспорно от изслушания по делото свидетел И., чиито показания съдът напълно кредитира. Те са обстоятелствени и съответстващи на останалите доказателства по делото.

Абсолютно несъстоятелен е довода на ответника в съдебно заседание, че ищецът не бил поддържал достатъчно хигиена, имал струпани кашони, поради което имало дървеници. Не се касае за плъхове или хлебарки, а за дървеници – вид, който пребивава в матраци, дрехи, мебели и който нощем е активен като пие кръв. Общозвестен е факта, че третирането на дървениците не зависи от каквато и да е хигиена. Повърхностната обработка не е достатъчна или следва да има цялостна, постоянна обработка в дълбочина или цялостно премахване на обзавеждане, одеялата и матраци. Дори да няма никакви кашони с документи –това не води до извода, че няма да има дървеници. Подобни действия от страна на ответника, така както са описани за цялостна и перманентна обработка - няма предприети. Общозвестно обстоятелство са и данните в годишните доклади на О. за 2019г. и 2021г. /макари преди исковия период/ за условия на изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място].

По изложените съображения съдът приема, че описаните условия представляват нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС и са в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с недостатъчните усилия на затворническата администрация по справяне с тези системни и продължаващи с години проблеми.

Касателно размера на обезщетението –съдът съобразява практика на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за ЛС, според който обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на минимум 4 евро на ден или на 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. С оглед изложеното справедливото обезщетение преценено по чл.52 от ЗЗД съдът намира, че следва да бъде за посочения едногодишен период 3600лв. като до пълния размер на иска следва да отхвърли претенцията или за разликата от 16400лв. като неоснователна. За конкретния размер съобразява това, че данните, че ищецът имал проблеми след ухапванията и в тази връзка е посещавал МЦ –не се доказват. Не се установя прекомерно страдание от това за което подробни данни дава свидетелят. Съдът го определя над средния интензитет предвид подробните показания на И. и най-вече казаното, че ищецът не е бил на себе си, не е можел да спи, бил е нервен. От друга страна е видно, че ищецът и свидетелят са полагали усилия да се борят с посочените вредители.

Следователно исковата молба е частично основателна и съобразно мотивите следва да се присъди на ищеца обезщетение от 3 600лв., като за разликата до пълния предявен размер /т.е. до 20 000лв./ или от 16 400лв. искът е неоснователен и следва да се отхвърли. Доколкото се претендира лихва и съобразно т. 4 от ТР № 3/ 22.04.2005 г. по т. гр. дело № 3/ 2004 г. на ОСГК на ВКС същата е дължима, считано от момента на преустановяване на противоправното бездействие на ответника, което е края на периода 23.12.2023г..

Не следва да се присъжда на ответника юрк. възнаграждение, тъй като е налице специална норма на чл. 286, ал. 2 от ЗИНЗС, която не предвижда такова. Отделно следва да се съобрази и практиката на СЕС, че при подобни дела, осъждането на ищеца за такова – рефлектира върху присъденото обезщетение, което не следва да се допуска. От друга страна делото няма правна сложност, протекло е в 2 съдебни заседания и пълномощникът на ответника е негов юрисконсулт, чието задължения по длъжностна характеристика е да го представлява.

ВОДИМ СЪДЪТ

РЕШИ:

ПО искова молба на молба на Е. Д. М., ЕГН [ЕГН]

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ при МП ДА ЗАПЛАТИ НА ИЩЕЦА сумата от 3600лв./три хиляди и шестотин лева/ представляващи неимуществени вреди за нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС за периода от 23.12.2022г. до 23.12.2023г. /едногодишен срок/, следствие от неблагоприятните условия в Затвора в С., изразяващи се в наличието и ухапвания от дървеници, ведно със законната лихва от 23.12.2023г. до окончателното изпращане на сумата.

ОТХВЪРЛЯ като неоснователна исковата претенция за сумата от 16400лв. представляваща разликата между претендирания размер от 20000лв. и уважената претенция за 3600лв..

Решението може да се обжалва в 14-дневен срок от съобщаването му пред троен състав на АССГ чрез настоящия. Преписи на страните.

Съдия: